

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

عبدالرشیدان بزم ادب

(داری عمومی)

دکتر احمد فاضل

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد اصفهان (خوراسگان)

با همکاری: محمد فاضل

۱۳۹۴

سرشناسه	فاضل احمد، ۱۳۴۰
عنوان و نام پدیدآور	صدرنشینان بزم ادب (فارسی عمومی) / مؤلفان: احمد فاضل، محمد فاضل
مشخصات نشر	اصفهان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	۲۵۲ ص.
شابک	978-964-10-3540-4
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یا: اشت	کتابنامه: صص. ۲۴۹-۲۵۲
موضوع	ادبیات فارسی - مجموعه ها
سناد افزوده	محمد فاضل، ۱۳۶۹
ثبته افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان
رده‌بندی کنگ	۱۳۹۴ ص ۲/ف ۴۰۰۵ PIR
رده‌بندی دی	۰/۸۴۸
شماره کتاب	۳۸۹۴۷۰۷ ملی

ناشر: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

نشانی: اصفهان خیابان ج.، صندوق پستی: ۱۵۸-۱۵۹۵

تلفن: ۰۳۵۳۵۴۰۰۱-۳۵۳۵۴۰۶۰، فاکس: ۰۳۵۳۵۴۰۶۰، Email: info@khuisf.ac.ir

صدرنشینان بزم ادب

(فارسی عمومی)

احمد فاضل

ناشر همکار: اندیشه گویا

ناظر تولید: فاطمه زینت

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴

تعداد: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۳۵۴۰-۴ 978-964-10-3540-4

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۰ ۳۱۴ ۴۰۰۲

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	پیش گفتار
۱۵	فصل اول: دانش های ادبی
۱۷	۱. علوم بلاغی
۱۷	علم معانی
۱۷	علم بیان
۱۹	علم بدیع
۲۲	۲. علم عروض
۲۳	۳. علم قافیه
۲۴	۴. سبک های شعر فارسی
۲۴	سبک خراسانی
۲۵	سبک حذ واسط خراسانی و عراقی
۲۵	سبک عراقی
۲۵	سبک حذ واسط عراقی و هندی (مکتب وقوع و مکتب راسخوت)
۲۶	سبک هندی
۲۶	دوره بازگشت ادبی
۲۶	سبک شعر مشروطه
۲۷	سبک شعر نیمایی و آزاد
۲۸	۵. قالب های شعر فارسی
۳۳	۶. انواع نثر
۳۳	نثر مرسل
۳۳	نثر بینابین
۳۳	نثر مصنوع و فنی

۳۴.....	نثر مسجع.....
۳۵.....	فصل دوم: متون نظم و نثر فارسی.....
۳۷.....	ادبیات حماسی.....
۳۹.....	نام خدا؛ کلید گنج خرد.....
۴۰.....	تعریف ادبیات حماسی.....
۴۱.....	فرسم؛ داستان ایرج.....
۴۴.....	تاریخ سیستان؛ حدیث رستم.....
۴۴.....	وصف رستم از زلامارتین.....
۴۶.....	فردوسی؛ جناب رستم و اواسیاب.....
۴۸.....	تاریخ جهانگشا؛ جنگ چنگ خان با سلطان جلال الدین.....
۴۹.....	سیاوش کسرای؛ آرش کمازگیر.....
۵۷.....	دکتر لطفعلی صورنگر؛ شکوه بهلوان.....
۶۰.....	اخوان ثالث؛ شعری برای دفاع مقدس.....
۶۱.....	آخر شاهنامه.....
۶۷.....	ادبیات غنایی.....
۶۹.....	تعریف ادبیات غنایی.....
۷۰.....	منوچهری دامغانی؛ جهان.....
۷۱.....	باباطاهر؛ دویستی ها.....
۷۲.....	نظامی؛ خسرو و شیرین؛ سخنی چند در عشق.....
۷۳.....	لیلی و مجنون؛ وفات مجنون بر روضه لیلی.....
۷۶.....	احمد غزالی؛ دیدار لیلی.....
۷۷.....	عطار نیشابوری؛ پرده پندار.....
۷۸.....	مولوی؛ مستانه شو.....

- ۸۰..... نجم‌الدین رازی؛ ناز و کرشمه معشوقانه
- ۸۱..... عراقی؛ شور عشق
- ۸۲..... جلوه معشوق
- ۸۳..... سعدی؛ آرام جان
- ۸۴..... در رحمت
- ۸۴..... بی‌مهر و وفا
- ۸۵..... از گلستان؛ مست ساقی
- ۸۶..... ترجیع‌بند
- ۸۸..... حافظ؛ شاه رسد در بین
- ۸۸..... نیاز و نار
- ۸۹..... درخت دوستی
- ۸۹..... جام جم
- ۹۰..... سمن‌بویان
- ۹۰..... فیض گل
- ۹۱..... عین‌القضات؛ سودای عشق
- ۹۲..... وحشی بافقی؛ شرح پریشانی
- ۹۴..... دیده مجنون
- ۹۵..... از گلستان سعدی؛ جمال لیلی
- ۹۶..... حزین لاهیجی؛ از یاد رفته
- ۹۶..... بهار؛ مرغ گرفتار
- ۹۷..... شهریار؛ بی‌وفا
- ۹۷..... غزال رمیده
- ۹۸..... رهی معیری؛ کوی رضا

- سعید بیابانکی؛ به نام عشق ۹۸
- فریدون مشیری؛ به تو می اندیشم ۹۹
- امام خمینی؛ حُسن ختام ۱۰۱
- آیت الله خامنه‌ای؛ یاران خراسانی ۱۰۱
- قیصر امین پور؛ دل سربلند ۱۰۲
- سیت نامه شهید احمد رضا احدی ۱۰۲
- نعمدعلی معلّم؛ تاوان خون ۱۰۴
- محمد رضا ناگرسر؛ کویر تشنه ۱۰۵
- سید حمیدرضا پوری؛ سدان خراسان ۱۰۶
- ادبیات تعلیمی و حکمی ۱۰۷**
- تعریف ادبیات تعلیمی و حکمی ۱۰۹
- ناصر خسرو؛ مناسک حج ۱۱۰
- سنایی غزنوی؛ چاه دنیا ۱۱۲
- کلیله و دمنه؛ حکایت مرد غافل ۱۱۳
- خیام نیشابوری؛ رباعیات ۱۱۵
- انوری؛ مَنّت خلق ۱۱۶
- گدایی ۱۱۶
- نظامی؛ فضیلت سخن ۱۱۷
- اخلاق ناصری؛ آداب سخن گفتن ۱۱۷
- نظامی؛ در نصیحت فرزندان ۱۱۸
- قابوس نامه؛ سخن ۱۲۰
- خاقانی؛ بلای نان ۱۲۱
- سیاست نامه؛ عمر بن عبدالعزیز ۱۲۲
- بوستان سعدی؛ پروردن فرزندان ۱۲۳

- ۱۲۴.....بی وفایی دنیا
- ۱۲۵.....حکایت بایزید بسطامی
- ۱۲۶.....گلستان سعدی: جدال سعدی با مدعی
- ۱۲۸.....سند باد نامه؛ سه بازرگان
- ۱۳۰.....مولوی؛ حکایت مارگیر و ازدها
- ۱۳۲.....کیمیای سعادت؛ اهل دنیا
- ۱۳۳.....صاب تبریزی: تکبیتی‌ها
- ۱۳۵.....تاریخ بیهقی؛ حکایت بزرگمهر حکیم
- ۱۳۷.....پروین اعتصامی؛ غمگرامی
- ۱۳۷.....نیما یوشیج؛ آی آذر
- ۱۳۹.....شهید مطهری؛ اسلام، خطر، مود و جهالت
- ۱۴۲.....شهریار؛ برگ امید
- ۱۴۲.....باستانی پاریزی؛ مهر دختر
- ۱۴۳.....ادبیات عرفانی
- ۱۴۵.....تعریف ادبیات عرفانی
- ۱۴۶.....جامی؛ دیباجه لوايح
- ۱۴۷.....شهید مطهری؛ عرفان و تصوف
- ۱۵۱.....سنایی؛ تیغ عشق
- ۱۵۳.....کشف الاسرار؛ چند حکایت کوتاه
- ۱۵۵.....منطق الطیر عطار؛ درگاه حق
- ۱۵۶.....تذکره الاولیای عطار؛ بایزید بسطامی
- ۱۵۷.....مثنوی مولوی؛ عشق و عاشقی
- ۱۵۸.....غزلیات شمس تبریزی؛ طوفان روح

- ۱۵۹..... طومار دل
- ۱۶۰..... خواجهوی کرمانی؛ ملک سلیمان
- ۱۶۱..... مرصاد العباد؛ آفرینش آدم
- ۱۶۳..... جامی؛ جمال کعبه
- ۱۶۳..... شیخ بهایی؛ تمنای وصال
- ۱۶۵..... آریمانی؛ میخانه وحدت
- ۱۶۷..... ابرار التوحید؛ حکایت خواجه حسن مؤدب
- ۱۶۹..... صائب تبریزی؛ کمالن راه حق
- ۱۷۰..... کلیم کاشانی؛ بدای حیات
- ۱۷۰..... بیدل دهلوی؛ بی نیاری
- ۱۷۱..... مشتاق اصفهانی؛ دیرنشین
- ۱۷۲..... هاتف اصفهانی؛ کمان و کمین
- ۱۷۳..... خواجه عبدالله انصاری؛ الهی
- ۱۷۴..... فصیح الزمان شیرازی؛ آرزو
- ۱۷۵..... سهراب سهری؛ نشانی
- ۱۷۶..... علامه طباطبایی؛ مهر خوبان
- ۱۷۶..... امام خمینی؛ دعا و ختام
- ۱۷۹..... ادبیات توصیفی
- ۱۸۱..... تعریف ادبیات توصیفی
- ۱۸۲..... رودکی؛ وقت عصا و انبان
- ۱۸۳..... از فردوسی؛ توصیف شب
- ۱۸۴..... نیما یوشیج؛ شب
- ۱۸۴..... فرخی سیستانی؛ داغگاه شهریار

۱۸۶	منوچهری دامغانی؛ سیده دم
۱۸۶	ناصر خسرو؛ در بصره
۱۸۹	خاقانی؛ رخسار صبح
۱۹۰	منطق الطیر عطار؛ ققنوس
۱۹۱	نیمایوشیخ؛ ققنوس
۱۹۴	مرزبان نامه؛ داستان روباه و خروس
۱۹۶	سعدی؛ بهار
۱۹۷	ملک الشعرای بهار؛ جغد جنگ
۱۹۹	پروین اعتصامی؛ سف شک
۲۰۰	نیمایوشیخ؛ خانه امیر است
۲۰۰	سهراب سپهری؛ آب
۲۰۲	مهدی اخوان ثالث؛ زمستان
۲۰۴	شفیعی کدکنی؛ نیشابور
۲۰۵	فریدون تولگی؛ اختلاس (طنز)
۲۰۶	سعید بیابانکی؛ تشنگی اصفهان
۲۰۶	مرتضی امیری؛ استاد یوم
۲۰۸	ابوالقاسم حالت؛ آسانسور
۲۰۹	جمال زاده؛ ویلان الذوله
۲۱۳	فصل سوم: نکات نگارشی و نامه های اداری
۲۱۶	املا و دستور خط فارسی
۲۱۹	رعایت چند نکته دستوری و نگارشی
۲۲۶	نشانه گذاری
۲۲۷	مهم ترین موارد کاربرد برخی نشانه ها

۲۳۵.....نامه‌های اداری

۲۴۳.....رعایت نکات لازم در نامه‌نگاری اداری

۲۴۹.....فهرست منابع و مآخذ

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

ادبیات، تبللی زمزم احساسات و زمزمه مکاشفات، در عالمی از درون آدمی است. هنرنمایی‌های ماهران و تزیینات لطیف شاعرانه‌ای که از حریر اندیشه به تحریر درمی‌آید، تصویر ادب را بر صحنه تفسیر محط می‌نشانند.

اندیشه‌سازان هنرپرداز، با پرواز در فضای ذوق و خیال، پنجره‌های جمال و کمال کهکشان سخن را به روی مشتاقان زبان و ادب ایراد می‌کشایند. فاتحان قلّه ادب و هنر، همواره با همتی بلند، با گذر از دامنه‌های سبز و پرگل و ریختن آینه، عَلم قلم برمی‌افرازند تا صلابت سخن را بر بلندای باور مخاطبان بنشانند.

تسیم روح‌افزای زبان خیال، در باغ دل‌گشا و طرب‌زای ادبیات، به‌زهار خاطر ادب‌دوستان را می‌نوازد و یاس احساس شاعر و بنفشه اندیشه نویسنده ماهر، بر بیخ سمرقندشگران چمن ادب و سخن، فرشی نگارین از گل‌واژه‌های دل‌نشین می‌اندازد و این چنین است که هیچ انسانی خود را بی‌نیاز از ناز و نوازش گلگشت ادبیات نمی‌بیند.

طراوت طبع لطیف ادیب اریب و سخن‌پرور، بارش آرامش را بر مزرع جان مخاطبان می‌فشاند و زیور ذوق ظریف ادب‌دان هنرور، حلاوت و لذت سخن را بر ذائقه خواننده می‌نشانند. تَرَم خیال هنرآفرینان، تبلور روح بلند آنان در تعالی‌بخشی و آزاداندیشی عالم وجود انسانی است. اندیشه‌های سلطانی سخن و بیان، با تکیه بر اریکه سلیمانی زبان، در اقلیم ادب ایران،

افتخارهای ماندگاری را برای جهانیان به یادگار نهاده است که تا زمان و مکان برجاست، خیمهٔ فخرآفرین آنان هم برپاست.

متون نظم و نثر فارسی ایران‌زمین که با زبانی شیرین، از زمانی دیرین تا کنون برای ما باقی مانده، دریای بی‌کرانه‌ای پر از دُرَدانه‌های درخشنده‌ای است که دیدهٔ هر بیننده‌ای را خیره می‌سازد.

کتاب حاضر، ناظر بر بهینه‌هایی از گزینه‌های نظم و نثر فارسی، از دوره‌های قدیم تا عصر جدید است که به منظور درس‌نامهٔ فارسی عمومی برای دانشجویان رشته‌های گوناگون در نظر گرفته شده است.

در گزینش و چینش متون، سعی شده است دروس به گونه‌ای نباشد که با ساخت یکنواخت و نگاهی بسته، خواننده را خسته سازد. معولاً برخی از مؤلفان گرامی، به خاطر ساختاری که در تنظیم کتاب‌های فارسی عمومی در نظر داشتند، موانسته‌اند یکنواختی متون کتابشان را مرتفع نمایند. گاهی به خاطر سیر تاریخی مطالب، بشجو در متون عمیق قدیم باقی می‌ماند و از ادبیات معاصر دور می‌افتد و گاهی ترتیب انبوه اشعار، او را از غافل می‌سازد و ... عواملی از این قبیل و علاوه بر آن، به کار نگرفتن ذوق و سلیقهٔ مناسب در انتخاب متن‌های دلکش و تنوع‌بخش، باعث می‌شود علاقه و کشش دانشجو در کوشش بی‌فایده و آشفته شود.

روش تنظیم مطالب این کتاب، بر اساس پرکاربردترین انواع ادبی است؛ یعنی: ادبیات حماسی، غنایی، تعلیمی، عرفانی و توصیفی. برخی انواع ادبی دیگر هم مثل ادبیات معاصر و ادبیات داستانی که از اهمیت بالایی برخوردارند، به مناسبت موضوع، در ضمن همین پنج دسته گنجانیده شده است. در هر بخش سعی شده است ضمن رعایت کلیت سیر تاریخی، آمیزه‌ای از اشعار کلاسیک و نو، نثرهای قدیم و جدید، حکایات و ... فراهم شود. البته گاهی تقسیم موضوعی و منطقی در متون نثر بر تنظیم سیر تاریخی، رجحان داده شده است.

علاوه بر این فصل اصلی که مشتمل بر متون نظم و نثر فارسی است، دو فصل دیگر هم قبل و بعد از آن وجود دارد. آغاز کتاب به مبحث دانش‌های ادبی اختصاص یافته و در فصل پایانی نیز به مباحث کاربردی و مورد نیاز نگارشی و نامه‌های اداری پرداخته شده است.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از همکاری و همراهی خانم دکتر اکرم هراتیان و خانم دکتر اسراء السادات احمدی، اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، سپاس‌گزاری نماییم. امیدواریم توانسته باشیم با لطف و عنایت حضرت احدیث، در این خدمت ناچیز، متذلل‌الغیر برای دانشجویان عزیز فراهم کرده باشیم.

بهار ۱۳۹۴